

En de winnaar is ...

De genomineerden
voor de SER-scriptieprijs 2010

En de winnaar is ...

De genomineerden

voor de SER-scriptieprijs 2010

MEI 2010

Voorwoord

De SER hecht zeer aan talentontwikkeling en levert daar ook zelf een actieve bijdrage aan. Talent ontwikkelt zich als het wordt uitgedaagd. Mede om die reden is de SER-Scriptieprijs in het leven geroepen. Welke student gebruikt zijn talent om ons nieuwe inzichten te verschaffen in sociaal-economische vraagstukken?

De SER-scriptieprijs bevordert op deze manier de kennisuitwisseling tussen de SER en talentvolle studenten. De SER krijgt een beeld van de sociaal-economische onderwerpen waarmee studerend Nederland zich bezighoudt. Tegelijkertijd biedt de prijs ons een uitgelezen kans om het werk en de kennis van de SER via onze scriptieservice bij studenten onder de aandacht te brengen.

Ook dit jaar waren wij aangenaam verrast door het aantal en de kwaliteit van de inzendingen. Ik wens u veel genoegen bij de kennismaking met de genomineerden!

*Alexander Rinnooy Kan,
voorzitter Sociaal-Economische Raad*

‘Liever met de auto naar de winkel dan ernaast wonen’

Hans Koster (23) studeerde cum laude af in Ruimtelijke Economie. Hij volgde zijn bachelor-opleiding aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en deed zijn master aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Zijn afstudeerscriptie, getiteld ‘*The Impact of Mixed Land Use*’, werd bekroond met een 9. Hij bleef op de VU werken als aio.

‘Woningen, kantoren, winkels en industrie bij elkaar in dezelfde buurt – volgens planners heeft dat voordelen. Multifunctioneel grondgebruik zou goede buurten opleveren en mensen zouden het prettig vinden om voor hun werk en hun boodschappen maar kort te hoeven reizen. Economen hebben daar hun twijfels bij, die zeggen: het hangt er maar vanaf wélke functies je met elkaar combineert.’

Huizenprijzen

‘Ik wilde in mijn scriptie onderzoeken wat er met huizenprijzen gebeurt in gebieden waar verschillende functies naast elkaar bestaan. Daarvoor heb ik gegevens van de Nederlandse Vereniging van Makelaars, de Kamer van Koophandel en het Centraal Bureau voor de Statistiek met elkaar gecombineerd. Mijn onderzoeksgebied was de stadsregio Rotterdam. Ik heb geïnventariseerd wat de invloed is van verschillende vormen van landgebruik op huizenprijzen. Die landgebruiken zijn gemeten in werkgelegenheid in verschillende sectoren in de nabijheid van een woning; werkgelegenheid in de industriële sector impliceert bijvoorbeeld dat er een fabriek in de buurt is. Verder heb ik de huizenprijzen uiteraard gecorrigeerd voor uiterlijke kenmerken als grootte, bouwkundige staat, aantal kamers, et cetera.’

Genuanceerd

‘Mijn onderzoek leverde een genuanceerd beeld op. Industrie dichtbij heeft een negatief effect op huizenprijzen. Groothandel en detailhandel ook, al is het negatieve effect daarvan minder duidelijk. Zakelijke dienstverlening heeft

Hans Koster:

“Mensen vinden het prettig om scholen in de buurt te hebben.”

juist een positief effect. Bij voorzieningen als supermarkten en scholen zie je een negatief effect voor de huizen in de directe omgeving, maar een positief effect iets verder weg. Mensen vinden het prettig om scholen in de buurt te hebben, maar naast een schoolplein wonen leidt waarschijnlijk tot overlast. En ze gaan liever vanuit een rustige buurt met de auto naar de supermarkt, dan dat ze naast de winkel wonen. Mensen zeggen vaak wel dat ze het prettig vinden om veel voorzieningen dichtbij huis te hebben, maar uit hun gedrag blijkt dat uiteindelijk toch niet eenduidig. Blijkbaar is er verschil tussen wat mensen zeggen en wat ze doen. Dat zakelijke dienstverlening wél een positief effect heeft op huizenprijzen, wordt waarschijnlijk vooral veroorzaakt door mensen die dichtbij hun werk wonen en dus korte reistijd hebben. Dat zie je bijvoorbeeld in het centrum van Rotterdam. Voor yuppies is twee minuten reistijd erg plezierig.’

Snel geschreven

‘Het maken van mijn scriptie is me vrij makkelijk afgegaan. Ik heb de scriptie uiteindelijk in minder dan drie maanden geschreven. De groep studenten Ruimtelijke Economie was vrij klein. Daardoor hadden we intensief contact met de docenten. Zij wisten van mij dat ik wel in de wetenschap verder wilde. Ik ben blij dat dat gelukt is; na mijn afstuderen kon ik meteen als aio aan de slag. Voor dit moment vind ik de wetenschap erg leuk; ik ben nog jong genoeg om het bedrijfsleven in te gaan. Ik werk aan een proefschrift over de vraag hoe ruimtelijke ordening rond stations het gebruik van het openbaar vervoer kan stimuleren. Daar zie je hetzelfde beeld als bij scholen en winkels: mensen wonen liever niet pal naast het treinstation, maar wel graag in de buurt. Voor kantoren is het juist geen probleem om aan het spoor te zitten. Als je met dit soort dingen rekening houdt in de ruimtelijke ordening rondom stations, maak je het gebruik van het openbaar vervoer aantrekkelijker.’

‘Juridische onduidelijkheid rond pensioenleeftijd’

Noortje Bouwmeester (25) volgde haar bachelor Nederlands recht en haar master privaatrecht aan de Universiteit Maastricht (2003-2009). Ze kreeg een 9 voor haar scriptie ‘De arbeidsovereenkomst van de pensioengerechtigde werknemer’. Ze heeft een baan gekregen op een advocatenkantoor in Den Haag.

‘Ik wilde afstuderen op een onderwerp dat juridisch interessant én maatschappelijk van belang is. Ik vind het leuk om vernieuwend bezig te zijn, om een scriptie te maken waarmee iets gedaan kan worden, of waar op z’n minst discussie over kan komen. Het is de arbeidsovereenkomst van de pensioengerechtigde werknemer geworden. Ik heb er zelf nog lang niet mee te maken, maar juridisch is de pensioenleeftijd heel interessant. Door de vergrijzing hebben steeds meer werknemers te maken met het bereiken van hun pensioengerechtigde leeftijd.’

‘Automatisch’ met pensioen

‘Om de pensioengerechtigde leeftijd heen is juridisch vrij veel onduidelijkheid. In veel arbeidsovereenkomsten staat dat die overeenkomst ‘van rechtswege’ eindigt als de werknemer de pensioenleeftijd bereikt. Dat ‘van rechtswege’ impliceert dat het vanzelf gaat, dus zonder dat de kantonrechter of UWV Werkbedrijf eraan te pas komt. Werkgevers en werknemers vinden dat vanzelfsprekend, maar juridisch gezien is het dat niet. Als in een arbeidsovereenkomst geen leeftijdsgrens is opgenomen, kan die overeenkomst alleen maar door de kantonrechter of UWV Werkbedrijf worden beëindigd en niet ‘automatisch’ bij bijvoorbeeld 65 jaar. Daarnaast zijn er arbeidscontracten en cao’s waarin wél staat dat het contract eindigt als de werknemer 65 jaar wordt. Maar dan moet je het geen contract voor *onbepaalde* tijd noemen, maar voor *bepaalde* tijd. En als je het dan een contract voor *bepaalde* tijd noemt, namelijk tot 65 jaar, moet er ook een beding worden opgenomen dat bepaalt dat de werknemer en werkgever tussentijds mogen opzeggen.’

Noortje Bouwmeester:
"Ik houd ervan om te
zoeken naar juridische
problemen en mogelijke
oplossingen"

Onzorgvuldig

'Het is vooral een theoretisch probleem, dat in de praktijk niet veel problemen oplevert, maar wel een juridische onzorgvuldigheid is. Het is belangrijk dat er duidelijkheid komt, ook rond een aantal regelingen – waarover mijn scriptie ook gaat – die wél praktische problemen opleveren. Een van die regelingen is de Ragetlieregel, die bepaalt dat wanneer een arbeidsovereenkomst voor *onbepaalde* tijd anders dan door een rechtsgeldige opzegging bij het UWV Werkbedrijf of ontbinding bij de kantonrechter ten einde komt, wordt voortgezet door een arbeidsovereenkomst voor *bepaalde* tijd, deze laatste overeenkomst niet van rechtswege zal eindigen, maar moet worden opgezegd. Deze regel is van toepassing als een werknemer na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd een nieuwe, tijdelijke arbeidsovereenkomst krijgt voor bijvoorbeeld een jaar. De Ragetlieregel zorgt ervoor dat de voortgezette arbeidsovereenkomst dan niet van rechtswege eindigt, maar bij het UWV Werkbedrijf moet worden opgezegd of bij de kantonrechter moet worden ontbonden. De regel kan ertoe leiden dat werkgevers het minder aantrekkelijk vinden om een arbeidsovereenkomst met een pensioengerechtigde werknemer voort te zetten.'

Discussie

'Het is mij er in mijn scriptie vooral om te doen dat er duidelijkheid komt. Daarom zijn mijn aanbevelingen onder meer om het 'eindigen van rechtswege' van een arbeidsovereenkomst bij wet te regelen in plaats van met een pensioenbeding in de overeenkomst en om de Ragetlieregel niet toe te passen voor mensen die na hun pensioenleeftijd doorwerken.

Ik vond het een erg leuk onderwerp om mee bezig te zijn; ik houd ervan om te zoeken naar juridische problemen en mogelijke oplossingen. Bovendien had ik een erg goede begeleider om mee te *sparren* en daarna ook nog een wetenschappelijk artikel mee te schrijven. Mijn scriptie heeft nog niet heel veel discussie losgemaakt. Daarom ben ik blij dat hij bij de SER is overgegaan; wie weet komt er daar nog discussie over.'

'Internetgebruiker voelt zich minder sociaal geïsoleerd'

Niels Lievaart (24) volgde na een hbo-opleiding personeel en arbeid de masterstudie bestuurskunde (2007-2009) aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Hij studeerde cum laude af. Voor zijn scriptie, *'Bowling alone without public trust; een bestuurskundig onderzoek naar de relatie tussen een ervaren sociaal isolement van Amsterdamse burgers en de mate van publiek vertrouwen dat deze burgers hebben in hun gemeentebestuur'*, kreeg hij een 8. Hij werkt inmiddels als trainee bij inkomensverzorger PGGM.

'De titel van mijn scriptie, 'Bowling alone', verwijst naar een bekend Amerikaans onderzoek van Robert Putnam uit 1995 over de relatie tussen sociaal kapitaal en vertrouwen in de politiek. In Nederland zijn soortgelijke onderzoeken op nationaal niveau uitgevoerd, maar nog nooit op lokaal niveau. Daarom heb ik ervoor gekozen specifiek het vertrouwen in het gemeentebestuur te onderzoeken, in relatie tot het ervaren sociaal isolement. Bij een sociaal isolement beschik je namelijk over weinig sociaal kapitaal.'

Pareltje

'Mijn belangrijkste conclusie is: hoe meer mensen zich sociaal geïsoleerd voelen, hoe minder vertrouwen zij hebben in hun gemeentebestuur. Het ervaren sociaal isolement en het publiek vertrouwen heb ik verder onderzocht aan de hand van verschillende variabelen. Waar ik zelf verrast over was – en wat mijn begeleiders 'een pareltje' noemden – was de invloed van internet. Mensen die toegang tot internet hebben, blijken zich minder geïsoleerd te voelen en hebben daardoor indirect meer vertrouwen in hun gemeente. De precieze achtergrond van dat verband heb ik helaas niet verder kunnen onderzoeken. Verder bleek uit mijn onderzoeksresultaten het vertrouwen in de gemeente bij autochtonen iets groter te zijn dan bij een aantal allochtone groepen. Het is lastig om dat verschil te verklaren, maar uit andere onderzoeken kwam naar voren dat van bepaalde sociale groepen bekend is dat zij kritischer zijn naar de overheid.'

Niels Lievaart:

“Hoe meer mensen zich sociaal geïsoleerd voelen, hoe minder vertrouwen zij hebben in hun gemeentebestuur.”

Aanvullend onderzoek

‘Voor mijn onderzoek heb ik onder andere gegevens gebruikt van de gemeente Amsterdam. Dat kon omdat er intensieve samenwerking is tussen de Vrije Universiteit en de Gemeente Amsterdam. De gemeentelijke Dienst Onderzoek en Statistiek houdt ieder jaar een breed onderzoek onder een paar duizend burgers: de Amsterdamse Burgermonitor. Ik heb een selectie van de vragen daaruit gebruikt als dataset voor mijn eigen onderzoek.

Het was best lastig om onderzoeksgegevens uit de tweede hand te gebruiken, omdat ik de respondenten geen aanvullende vragen kon stellen. Wat verstonden ze precies onder politiek vertrouwen en tevredenheid over het gemeentebestuur? De een dacht daarbij misschien aan het vuilnis dat op tijd opgehaald moet worden, de ander aan de wachttijden bij de balie van een gemeentekantoor. En weer iemand anders, een andere respondent zou kunnen denken aan de betrouwbaarheid van lokale politici. Om die onduidelijkheid te compenseren heb ik, met een medestudent die een verwant onderzoek deed, 58 mensen benaderd met dezelfde onderzoeksvragen én een aantal verdiepingsvragen. Dertig mensen deden online aan het onderzoek mee, 28 via straatinterviews. De uitkomsten van die 58 interviews leverden hetzelfde beeld op als van de Burgermonitor van de gemeente. Daarmee kon ik ervan uitgaan dat de antwoorden op de verdiepingsvragen in mijn eigen interview model konden staan voor de interpretatie van de antwoorden van alle respondenten.’

‘So what?’

‘Ik vond het maken van een afstudeerscriptie een ontzettend leuk proces, mede door de betrokkenheid van mijn begeleider, Frédérique Six. Zij leerde me dat ik bij alles wat ik schreef, me moest afvragen: so what, wat voegt dit toe? Die vraag heb ik mezelf vervolgens letterlijk bij alle alinea’s gesteld en daardoor heb ik nog heel wat geschrapt. Ik ben nog bezig om met mijn begeleider een wetenschappelijk artikel over mijn onderzoeksbevindingen te schrijven.’

De jury

Voorzitter:

Alexander Rinnooy Kan,
voorzitter SER

Leden:

Agnes Jongerius,
voorzitter FNV,
tevens vicevoorzitter SER

Bernard Wientjes,
voorzitter VNO-NCW,
tevens vicevoorzitter SER

Colofon

Uitgave

Sociaal-Economische Raad
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

T 070 3499 499
E communicatie@ser.nl

www.ser.nl

Teksten

Berber Bijma (interviews), Pieter-Paul Jansen (eindredactie)

Fotografie

Christiaan Krouwels

Vormgeving en druk

2D3D, Den Haag (basisontwerp)
Riccardo van der Does, huisdrukkerij SER

© 2010, Sociaal-Economische Raad
Alle rechten voorbehouden
Overname van teksten is toegestaan onder bronvermelding.

ISBN 978-94-6134-007-8

SER

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD

Bezuidenhoutseweg 60

Postbus 90405

2509 LK Den Haag

T 070 3499 499

E communicatie@ser.nl

www.ser.nl

© 2010, Sociaal-Economische Raad

ISBN 978-94-6134-007-8